

Література

1. J. von Thünen. *Der isolierte Stadt in Beziehung auf Landwirtschaft und Nationaleronomie*. β Perthes, Hamburg, 1826.
2. Hoover E. M. *Location of Economic Activity* / E. M. Hoover. – New York, 1948. – P. 242.
3. Савельєв Є., Куриляк В., Куриляк Є. Кластери і наукові парки як рухома сила становлення креативної економіки / Є. Савельєв, В. Куриляк, Є. Куриляк // *Регіональні перетворення у світовому та українському вимірах : Моногр. / за наук. ред д.е.н., проф. А. І. Крисоватого та д.е.н., проф. Є. В. Савельєва. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. С. 255–259.*
4. Predöhl A. *Das Standortproblem in der Wirtschaftstheorie*, “*Weltwirtschaftliches Archiv*” 1925, vol. 21.
5. Palander T. *Beitrage zur Standorttheorie*, Almqvist and Wiksells, Uppsala 1933.
6. Przygodski Z., Nowakowska A., Chądzyński J. *Region i jego rozwój w warunkach globalizacji*, WydCeDeWu, Warszawa 2007, S. 48–49.

ВІКТОРІЯ ЛЕСІВ

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Кривоус В. Б.

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ У СИСТЕМІ СУЧАСНИХ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Для сучасної європейської економіки характерним став процес транснаціоналізації, що швидко набирає обертів. При цьому основною рушійною силою виступають транснаціональні корпорації, які наприкінці ХХ – на початку ХІХ ст. стали торговцями, інвесторами, розповсюджувачами сучасних технологій і стимуляторами трудової міграції, і які вже на 30% контролюють всю світову економіку. Вони відіграють провідну роль в інтернаціоналізації та глобалізації виробництва, яке одержує все більш широке розповсюдження, розширення та поглиблення в усьому світі.

В аспекті цієї проблеми діяльність транснаціональних корпорацій, вільне переміщення капіталів країнами світу та створення мігруючих полюсів зростання і боргових загроз викликає стурбованість ділових кіл. Якщо суттєві припливи та відпливи іноземних капіталів можуть спричинити значні руйнації національних фінансових систем, то можливість появи найближчим часом суперкорпорацій через операції об'єднання, злиття чи поглинання, на думку експертів, зробить їх домінуючою силою світового господарства, спроможною потіснити національні держави на другорядні позиції. [3]

Європейський Союз є найбільшим торговим блоком сучасного світу. Його експорт перевищує американський – 20,3%. Частка ЄС як єдиного суб'єкта в експорті капіталу у формі прямих інвестицій складає приблизно таку ж величину.

За відносними показниками участі у світогосподарських зв'язках ЄС не виділяється серед провідних центрів світового господарства. Фактична відкритість його господарства знаходиться на рівні США і Японії імпортна квота (9–11%) [1].

Транснаціональні корпорації Європейського Союзу, розпочавши свою історію із середини XIX ст., нині функціонують в усіх галузях господарства, виробляючи найрізноманітніші товари та надаючи будь-які послуги. Розвиток процесів транснаціоналізації багато в чому визначає рівень економічного розвитку країни, тому всі держави ЄС зацікавлені в розширенні та вдосконаленні діяльності ТНК. При розумному державному впливі та регулюванні функціонування ТНК, зникнуть питання монополізації галузей господарства, а утворення нових корпорацій дозволить створити нову якісно гнучку глобалізовану систему світової економіки.

Проблемам дослідження феномену ТНК, економічного механізму їх функціонування, пріоритетів та проблем розвитку в умовах глобалізації, а також їх діяльності в інвестиційній сфері присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних науковців, таких як: Х. Перлмуттер, Дж. Даннінг, Ч. Гіл, А. Рагмен, О. І. Рогач, С. О. Якубовський, Т. О. Фролова, Л. В. Руденко-Сударєва, В. В. Токар, В. О. Плотніков, В. А. Білошапка, Д. Г. Лук'яненко, В. Б. Кривоус та ін.

Дослідження проблем теорії й практики європейської транснаціоналізації посіло чільне місце і в працях зарубіжних фахівців: К. Боріо, Б. Кун, Р. А. Манделл, Р. Мак-Коулі, С. Фішер та ін..

Особливе місце в сучасному світовому господарстві займає сектор світової банківської справи, де активну кредитно-фінансову діяльність здійснюють численні банки і фінансові корпорації [2].

Серед перших найбільших 500 ТНК і ТНБ світу налічується 29 європейських банків і фінансових корпорацій, зареєстрованих у країнах ЄС. Велика частина з них припадає на Великобританію (5), Німеччину (3), Бельгію (3), Францію (2), Ірландію (2), Австрію (2). В інших країнах ЄС зареєстровано по одному ТНБ [2].

Найбільшими ТНБ європейського базування за величиною ринкової капіталізації вважаються британські банки "HSBC" і "Royal Bank of Scotland" і іспанський банк "Santander Central Hispano". Їхня сумарна ринкова капіталізація наближається до 1/2 трлн дол., А у всіх інших 26 банків вона в сумі перевищує 1,1 трлн дол [2].

Наведені дані свідчать, що й у світовій фінансовій сфері банки країн Європейського Союзу займають гідне місце і можуть конкурувати з банками інших регіонів світу. Підводячи підсумок вивченню позицій Європейського Союзу в різних сегментах світового господарства, можна зафіксувати наступне: за основними макроекономічними показниками Європейський Союз є гідним

конкурентом і партнером інших інтеграційних угруповань світу, наприклад: НАФТА, Меркосур, АСЕАН та ін.

Інший сегмент світового господарства – світова торгівля товарами та послугами – характеризується меншою кількістю ТНК європейського базування, що у торгівлі. Більша кількість торгових ТНК припадає на Великобританію, Францію та Німеччину. Ці корпорації займаються продажем не тільки промислових і продовольчих товарів, а й послуг (транспортних, туристичних, страхових та ін.). Можна судити про місце і значення європейських торгових ТНК у світовій торгівлі товарами та послугами.

Існує також велика кількість ТНК, які працюють у будівництві, у сфері різних послуг, гірничо-видобувній галузі, металургії, текстильній промисловості. Всі ці сфери є менш транснаціоналізованими, тобто ТНК не набули в них значного поширення. Їхні ТНК поступаються і за кількістю корпорацій, і за їх розмірами. Але все одно вони є невід’ємними складовими економіки ЄС, а їх назви є відомими брендами у багатьох країнах світу [1].

На сьогоднішній день кількість ТНК Євросоюзу сягає приблизно 30 000. Всі вони працюють у найрізноманітніших галузях господарства, але найбільшого поширення набули в сфері послуг (фінанси, страхування, торгівля, будівництво та ін.), машинобудуванні (автомобілебудування, електроніка та електротехнічне устаткування), паливно-енергетичному комплексі, хімічній та хіміко-фармацевтичній промисловості. І нині основними тенденціями в їх подальшому розвитку є розширення кількості ТНК в сфері послуг, злиття ТНК та диверсифікація виробництва ТНК.

Література

1. *Рокоча В., Плотніков О, Новицький В. Транснаціональні корпорації. – К.: Наукова думка, 2001. – 441 с.*
2. *Транснаціональні корпорації / За ред. Якубовського С. О. – К.: Думка, 2006. – 473 с.*
3. *Кривоус В. Регулювання діяльності ТНК: міф чи майбутня реальність? / В. Кривоус // Вісник ТНЕУ. – 2013. – № 5. – С. 190–197.*

МАРІЯ ЛИЗУН

ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТИ

Процеси валютної інтернаціоналізації стали визначальними для валютної інтеграції на монетарній мапі світу. Процес інтернаціоналізації валюти (англ. *currency internationalisation*) передбачає її використання чи резервування за межами держави-емітента не лише для обслуговування операцій із резидентами даної держави, але й також, що важливіше, у транзакціях між нерезидентами [1].